

Camins de novel·les

Xavier Cortadellas

Martí Gironell va pensar-hi, però Javier Cercas no. Primer, hi va haver la novel·la *Soldados de Salamina*. Més tard, la pel·lícula. Finalment, les rutes. D'altres van continuar la feina que havia començat Cercas. De rutes, avui, n'hi ha tres: la dels Amics del Bosc, que és la més curta i que passa pel mas Borrell i per la Casa Nova; la del Refugi dels Emboscats, que surt de Sant Miquel de Campmajor i que arriba a la roca dels Capellans; i la del Santuari del Collell. Va ser perquè va començar a anar-hi gent que l'Àrea de Promoció Turística del Consell Comarcal del Pla de l'Estany va pensar a fer aquestes rutes. Feia uns anys que *Soldados de Salamina* havia estat un èxit. La gent començava a visitar la zona, als del Consell els va semblar que tindria sortida i van senyalitzar una mica provisionalment les rutes. Més tard –això devia ser l'any 2004–, els d'Educ'art van veure que hi havia possibilitats, van presentar una proposta al Consell, els la van acceptar i van abocar-s'hi amb ganes.

Educ'art és una empresa de serveis educatius i culturals amb seu a Olot. Fan sobretot guiatges. Treballen per al públic en general, però també per a instituts i escoles. N'he parlat amb la Mireia Tresserras i amb l'Eva Duran. «El turisme cultural és un fet. Educ'art mateix n'és la prova», diuen. Els demano quina acceptació han tingut aquelles tres rutes: «Potser hi van un centenar llarg de persones cada any, però tampoc no acabem de comptabilitzar els que fan la ruta pel seu compte. En total, potser són unes 500 persones. A vegades és gent que ha

Educ'art

Les «rutes de Salamina» al Mas Borrell.

llegit la novel·la; més sovint, gent que ha vist la pel·lícula; encara més sovint, que ha sentit parlar-ne. En general, són catalans, gent del país, però també n'hi ha d'altres punts de l'Estat, gent interessada en la Guerra Civil. Potser és per això que l'èxit d'*El pont dels jueus* no ha acabat d'afectar les rutes de *Soldados de Salamina*. Però volem dir que Javier Cercas, mentre feia la novel·la, va pensar que n'acabarien sortint tres rutes?

Qui potser sí que va pensar-hi alguna vegada va ser Martí Gironell. Però sense l'èxit d'*El pont dels jueus* és evident que no hi hauria hagut cap ruta. En parlo amb l'Antònia, una de les treballadores del punt d'informació turística de Besalú. Exèrcits de turistes arriben a Besalú de la primavera a la tardor, sobretot els caps de setmana. Des del punt d'informació turística els ofereixen un itinerari literari autoguiat pel municipi dividit en divuit punts. Se surt del Mirador i s'acaba a la plaça Major. Però cap dels novel·listes, dels poetes, dels periodistes o dels personatges que han escrit alguna cosa sobre qualsevol d'aquests punts ho ha fet expressament, cap d'ells no havia pensat en aquesta ruta. Caminar, com és sabut, va bé per als ulls, per al lleure, per a la salut i fins i tot per a les relacions humanes. La literatura, però, vol repòs i silenci. El cas és que hi ha textos d'*El pont dels jueus* a dos punts d'aquest recorregut. I el cas és també que, responent al que demanava cada vegada més gent, fa cosa d'un any, animat per la regidoria de Cultura, Gironell va proposar un recorregut per cinc punts clau que apareixen a la seva novel·la. El passeig pel Besalú medieval amb Martí Gironell comença a la plaça Major i acaba al monestir de Sant Pere. L'Antònia em diu que no la promouen especialment, però que cada cop hi ha més gent que els demana la ruta de Martí Gironell. Ja veurem si es consolidarà. De moment, és incert. És més cert que hi ha gent disposada a llegir, però que n'hi ha molta més disposada a badar i a sortir de casa.. ↵

LA FI DEL MÓN A GIRONA

Com que això de les rutes literàries té més a veure amb el turisme, el paisatge i l'oci que no amb la bona literatura, pot ben passar que d'aquí a poc allaus de gent carregada amb *La Profecia 2013*, un dels llibres més venuts de l'últim Sant Jordi, es barregin amb els allaus de gent que ja fa temps que circulen pel Barri Vell de Girona. Si això s'acaba complint, comptin que estaran buscant l'antiquari del Call que telefona a Leo Vidal, protagonista d'aquest llibre de Francesc Miralles, perquè ha trobat la correspondència on Jung i un cabalista discutien la data de la fi del món. Vidal sap que, si aquestes cartes cauen a mans d'una perillosa organització ecologista, la fi del món començarà a Girona. Fa temps, Joaquim Ruyra va escriure precisament el conte *La fi del món a Girona*, on onades de gent fugen cap a la catedral mentre l'aigua fa caure cases i muralles. De moment, doncs, ja portem dues fins del món gironines. Però el món no ha desaparegut. Continuarem fent créixer la llista?